



Stockholm 16 februari 2021

Naturskyddsföreningens synpunkter på avgränsningssamrådet inför Vattenfalls vindpark Kattegatt Syd

Övergripande kommentarer

Naturskyddsföreningen arbetar aktivt för omställningen till ett helt förnybart elsystem. I vår vision för energisystemet till 2040 räknar vi med 90 TWh vindkraft, varav en betydande del kommer vara belägen till havs. Med sin höga elproduktion, tack vare större vindkraftverk och starkare vind, samt möjlighet att lokaliseras i södra Sverige, där behovet är störst, ser Naturskyddsföreningen havsbaserad vindkraft som en viktig tillgång i Sveriges energi- och klimatomställning. Precis som med landbaserad vindkraft är dock lokaliseringen av den havsbaserade vindkraften avgörande för om den kan anses vara lämplig och en del av en hållbar energiomställning.

Som huvudregel säger Naturskyddsföreningen nej till vindkraft inom Natura 2000-områden, såväl på land som till havs. Utöver det är vi kritiska till vindkraftsetableringar i områden med höga naturvärden, även om formellt skydd saknas. Vi säger därför nej till vindkraft på utsjöbankar.

Den föreslagna vindkraftsparken Kattegatt Syd ligger inte i ett skyddat område, men däremot mellan två skyddade områden (Stora Middelgrund/Röde Bank och Lilla Middelgrund). Geografiskt ligger det lägligt till ur ett energisystemperspektiv, då södra Sverige riskerar att få en bristsituation när kärnkraften avvecklas successivt. Närheten till Ringhals, med avvecklingen av två reaktorer, ökar lämpligheten i lokalisering ytterligare.

Området är i nuläget intensivt trålat och en vindkraftsetablering skulle därför kunna ha positiva effekter på det marina livet, då det troligen skulle innebära en viss reglering av bottentrålningen i området. Dessa positiva effekter skulle stärkas betydligt om bottentrålning helt förbjöds inom området.

Eftersom det finns många planerade havsbaserade vindkraftsparker i samma område är det viktigt att de kumulativa effekterna beaktas ordentligt i miljökonsekvensbeskrivningen, såväl för sjöfågel som för livet under ytan.

I detta skede utifrån samrådsunderlaget ställer sig Naturskyddsföreningen sammanfattningsvis positiva till den föreslagna etableringen.



Specifika kommentarer

Påverkan naturtyper

Som beskrivs i samrådsunderlaget kan anläggningsfasen påverka naturtyper och typiska arter (såsom fisk) inom Natura 2000-områdena, både vad gäller sedimentation och ljud. Det är därför bra att Vattenfall redan i samrådsunderlaget beskriver att MKB:n kommer att undersöka sådana effekter samt analysera vilka försiktighetsåtgärder som lämpar sig bäst.

Inför de undersökningar som planeras inför miljökonsekvensbeskrivningen vill Naturskyddsförening rekommendera utförligare undersökningar av den marina miljön, mot bakgrund av att djupare miljöer i Västerhavet endast undersökts i begränsad omfattning¹. Dessa bör med fördel innehålla en inventering av fiskesamhället i det avsedda området (till skillnad från enbart den föreslagna desktop-studien) samt att man utöver de föreslagna videoundersökningarna även kartlägger infaunan med hjälp av bottenhugg. Ett sådant underlag skulle ge goda möjligheter att följa upp potentiella förändringar, positiva som negativa, i den marina miljön till följd av vindkraftsparken och därtill även vara av vikt för myndigheter, såsom Havs- och vattenmyndigheten och Länsstyrelsen i Hallands län.

Naturskyddsföreningen vill redan i ett tidigt skede belysa vikten av att minska påverkan från sedimentation. I det avsedda området består havsbotten främst av mjuk lera² och resuspenderat sediment av sådant slag kan spridas flera kilometer³. Föreningen anser därför att det är viktigt att i MKB:n även utvärdera eventuell negativ påverkan från avvecklingsfasen, även om sedimentationen bedöms vara betydligt mindre än under anläggningsfasen.

Gällande undersökningar av fisk är det viktigt att analysera vilka arter som leker i eller i närheten av Natura 2000-områdena och i området för parken. Analysen måste även innehålla lektid för de olika arterna samt deras beståndsstatus. Utbyggnad av vindkraft kan både genom uppgrumling och ljudstörningar påverka lek och överlevnad av ägg och larver negativt. Risken är framförallt påtaglig i rekryteringsmiljöer för hotade arter eller populationer med låg beståndsstatus⁴, såsom torsken i Kattegatt⁵, inte minst givet att stora delar av den planerade parken avses förläggas i ett område med fiskeregleringar avsedda att främja Kattegattorskens återhämtning. Det är därför viktigt att MKB:n grundligt analyserar potentiell påverkan på

¹ Länsstyrelserna i Västra Götaland, Halland och Skåne Län. (2018). Strategi för skydd och förvaltning av marina miljöer och arter i Västerhavet – Del 2 Bakgrundsdokument. *Remiss*. Dnr: 511-46429-2018

² Sköld, M., Nilsson, H.C., Jonsson, P. (2018). Bottentrålning - effekter på marina ekosystem och åtgärder för att minska bottenpåverkan. Aqua reports 2018:7. Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser, Öregrund Drottningholm Lysekil. 62 s (s.51)

³ Ibid

⁴ <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6488-4.pdf?pid=3796>

⁵ https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/aqua/externwebb/sidan-publikationer/resursoversikten/fisk_och_skaldjursbestand_2019_final.pdf



sådana arter och att förslag läggs fram på hur den kan minimeras i anläggnings- och avvecklingsfas.

Kattegatt tillhör ett av Europas mest intensivt trålade områden⁶. Därför ser Naturskyddsföreningen positivt på potentialen till minskad bottentrålning som vindkraftsparken medför. För att säkert gynna återhämtning av mjukbottenmiljöer runt fundamenten, liksom för att gynna fisk som bifångas vid trålning efter havskräfta (såsom torsk), bör trålförbud i området övervägas.⁷ Dock är det viktigt att i MKB:n undersöka om det medför en risk för en förflyttning av trålningen till närliggande Natura 2000-områden. Detta är speciellt viktigt om förslaget på bottentrålningsförbud i Natura 2000-områdena inte införs, eller bara delvis införs. Sverige har tillsammans med Danmark och Tyskland lämnat förslag på att införa förbud mot bottentrålning i de skyddade områdena⁸, men i skrivande stund har inget beslut fattats av EU-kommissionen.

Påverkan tumlare

I områdena för den planerade parken finns Bälthavspopulationen av tumlare. Denna population bedöms som livskraftig⁹. Dock är det viktigt att anta möjliga försiktighetsmått för att minimera påverkan på tumlare, särskilt under känsliga perioder. Exempelvis får inte anläggningsfasen resultera i att mamma och kalv skräms bort från utsjöbankarna inom Natura 2000-områdena eller att utsjöbankarnas roll som födosöksplats för tumlare undermineras.

Naturskyddsföreningen ser positivt på att MKB:n kommer att innehålla tumlarinventeringar och modellering av spridningen av buller. Dock ges ingen närmare beskrivning om utformningen av inventeringarna. Föreningen anser att en inventering av tumlare måste göras över minst en två-årsperiod, helst längre. Detta för att en ettårig studie inte ger en tydlig bild över hur en population rör sig i området¹⁰.

Påverkan sjöfågel

Naturskyddsföreningen ser positivt på att en fågelinventering utförs inför MKB:n för att avgöra behovet av riskreducerande åtgärder för sjöfågel. Centralt för sådana åtgärder måste vara att anläggningen och driften av vindkraftsparken inte äventyrar livsmiljöerna eller orsakar undanträngningseffekter för framförallt tordmule, sillgrissla och tretåig mås i närliggande Natura 2000-områden, men att man även tar hänsyn till andra sjöfågelarter beroende på vad

⁶ Amoroso, R. O., Pitcher, C. R., Rijnsdorp, A. D., McConnaughey, R. A., Parma, A. M., Suuronen, P., ... & Baird, S. J. (2018). Bottom trawl fishing footprints on the world's continental shelves. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 115(43), E10275-E10282.

⁷ Proposal for fisheries conservation measures in the marine protected areas Fladen, Lilla Middelgrund, Stora Middelgrund och Röde Bank and Morups bank – DRAFT. Hämtad 2020-02-04
https://fiskeristyrelsen.dk/media/8994/udkast_mpa_kattegat.pdf

⁸ [Regeringen föreslår regleringar av fisket i marina skyddsområden - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/02/17/686891)

⁹ <https://www.artdatabanken.se/globalassets/ew/subw/artd/2.-var-verksamhet/publikationer/31.-rodlista-2020/rodlista-2020>

¹⁰ Ida Carlén, pers. kommunikation



inventeringen visar. Framförallt Stora Middelgrund bedöms som en internationellt viktig övervintrings- och rastplats för tordmule och sillgrissla¹¹. Ett visst undvikandebeteende har konstaterats hos både sillgrissla och tordmule från områden med vindkraftsparker¹². En MKB måste därför utreda huruvida etablering och drift av vindkraft i intilliggande havsområden kan påverka Stora Middelgrunds funktion som rast- och övervintringsplats samt om skyddsåtgärder kan mildra sådana effekter.

Kumulativa effekter

I samrådsunderlaget hänvisas huvudsakligen till att MKB:n kommer beakta de kumulativa effekterna av befintliga och planerade vindkraftsparker. Naturskyddsföreningen vill poängtera att även andra verksamheter såsom sjöfart, fiske samt övrig miljöpåverkan (exempelvis effekter av klimatförändringarna) måste inkluderas i en MKB. Ett sådant exempel är den kumulativa bullerpåverkan från vindkraft och sjöfart. I samrådsunderlaget skriver man att det lågfrekventa bullret från driften av parken kommer att maskeras av buller från sjöfarten. Naturskyddsföreningen vill framhålla att den kumulativa påverkan från ett stort antal turbiner i en vindkraftpark, inte minst i kombination med övriga vindkraftparker i närliggande områden, rimligen utgör ytterligare ett tillägg till nuvarande ljudbild i havet och därför bör beaktas i utredningen av kumulativa effekter¹³.

För Naturskyddsföreningens rikskansli, dag som ovan:

Therese Jacobson,
Avdelningschef hav, vatten och miljögifter

David Kihlberg,
Avdelningschef klimat och juridik

Johanna Källén Fox,
Sakkunnig marint områdesskydd

Kristina Östman,
Sakkunnig energi

Stina Tano,
Sakkunnig marina ekosystem och fiske

För Naturskyddsföreningen Halland,
Anders Tullander, ordförande

För Naturskyddsföreningen Kungsbacka,
Eva Anani, ordförande

¹¹ <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2c30d6f167c5e8e7c0122e/1545300009591/Bevarandeplan%20Stora%20Middelgrund%20och%20R%C3%B6de%20bank.pdf>

¹² <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6740-3.pdf?pid=19704>

¹³ Tougaard [m.fl. 2020](#)



Naturskyddsföreningen

För Naturskyddsföreningen Varberg,
Helen Björklund, talesperson

För Naturskyddsföreningen Falkenberg,
Per Ranebo, ordförande

För Naturskyddsföreningen Södra Halland,
Kerstin Seger, ordförande

För Naturskyddsföreningen Halmstad,
Kristin Lundquist, ordförande

För Havsnätverket Laholmsbukten,
Bo Hansson, ordförande